

Fra Engesohde kirkegård i Hannover.

ud i livet efter deres ånd og mening, vil være af aller største betydning for landets kirkegårde, ikke mindst i æstetisk henseende.

Dette har været foreningens væsentligste arbejde i de første år af sin tilværelse. I den nærmeste fremtid vil dens arbejde blive at støtte menighedsråd og kirkegårdsbestyrelser på landet med råd og anvisninger, tjenende til at få lovens bestemmelser opfyldt i så vid udstrækning som mulig og i en heldig form; men ved siden heraf vil vi fortsætte den agitatoriske virksomhed, som *Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse* på en så udmærket måde indledede i 1911, og hertil behøver vi hjælp af kunstnere af alle kategorier, billedhuggere, arkitekter og skribenter først og fremmest.

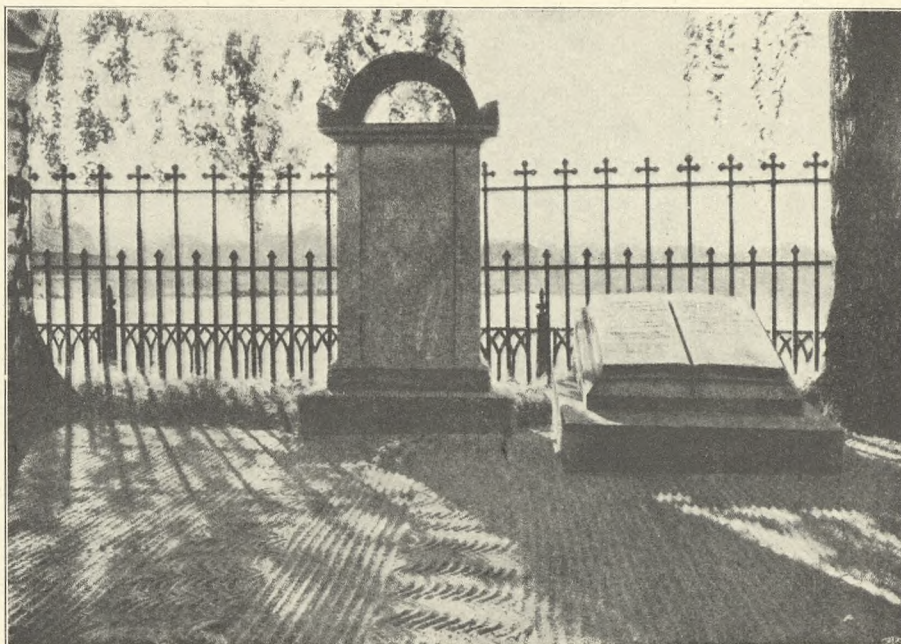
E. ERSTAD-JØRGENSEN.

MØNSTRE I GRUSET. Når løvet er faldet, står de fleste haver og parker helt tomme og afribbede, næsten ikke til at kende igen. De er kun rigtig skabt for sommer og sol, ikke for den barske årstid, der dog er den længste her til lands. Anderledes med kirkegården.

Ganske vist sker der også en stor forandring her inde i de dage, hvor de gulfede blade drysner ned over gange og grave, men jo tyndere og mere gennemsigtige løvtræerne bliver, des mere får man øje på alle de stedsegrønne planter, der står overalt, og som man næsten overså om sommeren. Der bliver lysere og højere til loftet på kirkegården ganske som i park og skov, men ikke øde og tomt, dertil er der for mange gamle buksbomhække og vedbendrabatter, for mange kristtorn og thuja og cypresser. Enkelte steder ser man også fyr og gran og andre store nåletræer, der luner og hygger svært, men selv på den fattigste kirkegård er der grønt om vinteren inde mellem gravene.

Gravsted med mønstret grus.

Og sådan bør det også være, for kirkegården lever sit eget liv uafhængig af årstiderne. Der bliver begravet, enten solen står højt eller lavt, enten roserne blusser, eller sneen ligger hvid og kold. På alle årstider er der mærkedage, som mindes af de efterlevende, fødselsdage eller bryllupsdage, der bringer de døde i erindring, og derfor er kirkegården i modsætning til de fleste haver og parker næsten lige meget besøgt hele året rundt.

På byernes store kirkegårde har der i de senere år udviklet sig en smuk skik med pyntning af gravstederne med grene af gran, fyr, enebær og andre nåletræer, der lægges i mønstre over jorden, ind under de afløvede roser og dækkende bunden til fordel for de lillier og stauder, der skal komme igen med foråret.

Billedet over disse linier viser en anden form for udsmykning, der er meget almindelig på de svenske kirkegårde, og som i al beskedenhed giver gravstedet et smukt præg af at være holdt i orden, pudset og pænt. Hele udsmykningen er bragt til veje ved kunstfærdige streger, udført med en trærive i et temmelig tykt lag grus. Jeg så en Søndag formiddag en lille kirkegård i Skåne ikke langt fra Simrishamn, der er bekendt for sit særlig smukke, ravgule grus, som er fint og jævnt og dog så storkornet, at det ikke lader sig blæse bort. Hver lille sti var revet i mønster ligesom de større gruspladser og veje inde mellem de hvide birk, det hele så pynteligt og festligt som nyrøget lin.

Billedet her er fra Stora Tuna i Dalarne og er lånt fra det smukke værk *Kyrkogårdskonst*, der udkom i Stockholm år 1918 på Svenska Teknologföreningens Förlag. Mange steder, hvor intet vil trives på en grav inde under store træer, vil denne simple udsmykning være på sin plads.

E. E.-J.